

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobců: **a) Z. L**, **b) Zz. Lk.**, zastoupeni Mgr. Radimem Struminským, advokátem se sídlem Svornosti 2, Havířov, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2010, č. j. OAM-215/LE-BE02-ZA04-2009, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 9. 2013, č. j. 61 Az 4/2010 – 151,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 9. 2013, č. j. 61 Az 4/2010 – 151 **se zrušuje**.

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 14. 1. 2010, č. j. OAM-215/LE-BE02-ZA04-2009 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalobcům **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. Radima Struminského **se určuje** částkou 6.365 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce ad a) požádal v roce 2009 v České republice o udělení mezinárodní ochrany. Ve správním řízení uvedl, že v roce 1992 opustil svou vlast v důsledku abchazsko-

gruzínského konfliktu. Pochází ze smíšené rodiny (otec byl Abcházec, matka Gruzínka), a tak se nechtěl připojit na žádnou ze stran konfliktu. Poté, co k němu domů přišli lidé z jemu neznámé vojenské skupiny, nutili jej bojovat se zbraní v ruce a on odmítl, byl odvlečen a držen jako rukojmí několik týdnů pod zemí, byla mu podávána narkotika, v důsledku čehož se nakazil hepatitidou, a byl mučen. Podařilo se mu sice uprchnout a vrátit se domů, ale hned druhý den po návratu zaslechl, jak jeho otec s někým mluví, poté následovala střelba a výbuch, po kterém žalobce upadl do bezvědomí. Po několika dnech jej takto nalezli jeho kamarádi a převezli jej do nemocnice v Rusku, kde podstoupil operaci hlavy. Později se dozvěděl, že oba jeho rodiče zahynuli v Abcházii. Následně žil jako uprchlík v Rusku, kde se oženil s další utečenkou z Abcházie, s níž má syna [žalobce ad b)]. Odtud odešel v roce 2007 nebo 2008 na Ukrajinu, v roce 2009 dále do Maďarska. Téhož roku přicestoval do České republiky, odkud chtěl pokračovat do Německa. Po zadržení policií požádal o mezinárodní ochranu. Do Abcházie se dle svého tvrzení nemůže vrátit, má obavu, že by mu tam lidé připomínali, že namísto boje proti Gruzíncům uprchl a že by jej i jeho rodinu mohl potkat stejný osud, jako jeho rodiče. K důvodům žádosti svého nezletilého syna o mezinárodní ochranu sdělil, že jsou shodné s jeho důvody.

[2] Žalovaný v záhlaví specifikovaným rozhodnutím žalobcům mezinárodní ochranu neudělil podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“).

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce ad a) jménem svým i svého syna žalobu, kterou krajský soud nejprve zamítl rozsudkem ze dne 29. 9. 2011, č. j. 61 Az 4/2010. Tento rozsudek však zrušil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 11. 1. 2012, č. j. 1 Azs 22/2011 – 104, a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Zdejší soud vytkl krajskému soudu zejména skutečnost, že se nedostatečně zabýval žalobními body, v nichž žalobci namítali, že mají obavy z pronásledování, respektive že v případě návratu do Gruzie jim hrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu, a to ze strany soukromých osob. Zdůraznil, že žalobce v předcházejícím řízení konzistentně tvrdil, že nikdy neměl problémy se státními orgány, nýbrž se soukromými osobami, a že má za to, že jej gruzínské státní orgány nemohou v případě návratu do vlasti před pronásledováním ze strany těchto osob dostatečně chránit.

[4] Krajský soud žalobu opětovně zamítl rozsudkem ze dne 19. 9. 2013, č. j. 61 Az 4/2010 - 151. Proti tomuto rozsudku nyní žalobci (dále též „stěžovatelé“) brojí kasační stížností.

II. Shrnutí odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu a argumentace obsažené v kasační stížnosti

[5] Krajský soud dokazování ve věci doplnil jednak o zprávu o dodržování lidských práv v Gruzii za rok 2011 zpracovanou Ministerstvem zahraničí USA dne 24. 5. 2012 (dále jen „Zpráva Ministerstva zahraničí USA“), jednak o sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 14. 8. 2013 (dále jen „Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR“). Připustil, že Zpráva Ministerstva zahraničí USA dokumentuje problémy v oblasti dodržování lidských práv a svobod v Gruzii, dle krajského soudu však nedává odpověď na otázku odůvodněnosti obav žalobců z pronásledování. Za účelem posouzení této otázky se krajský

soud obrátil se žádostí o poskytnutí informací na Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Na základě jeho sdělení pak opětovně dospěl k závěru, že není možno uznat za důvodnou žalobní námitku, podle níž žalobce splňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu z důvodu odůvodněného strachu z pronásledování pro příslušnost k určité sociální skupině. Pokud totiž jde o pojem „sociální skupina“, jedná se o osoby sdílející objektivně společnou charakteristiku nebo jsou alespoň společností takto vnímány. Příslušnost k sociální skupině je důvodem k pronásledování, jestliže politická a názorová orientace, minulost nebo činnost jejich členů či jejich samotná existence jsou považovány za překážku v politice vlády za neloajálnost vůči státu či exekutivě. V tomto pojetí není možno žalobce brát jako člena sociální skupiny pronásledovaného z důvodu opuštění země původu v době abchazsko-gruzínského konfliktu v roce 1992. I když poměry v zemi původu co do dodržování lidských práv a svobod mají řadu problémů, tyto problémy je nutno vidět jako všeobecně postihující veškeré obyvatelstvo, nikoliv výlučně toliko žalobce. Navíc v případě reálné hrozby není důvodná námitka žalobce týkající se vnitrostátní ochrany. Ze Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR dle krajského soudu plyne, že u příslušných státních orgánů Gruzie se v případě pronásledování či fyzického útoku lze dovolávat ochrany s tím, že účinnost této pomoci záleží na intenzitě způsobné újmy. Dle názoru soudu měl žalovaný dostatečné podklady pro rozhodnutí a vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu.

[6] Stěžovatelé v kasační stížnosti namítli, že krajský soud se opětovně nevypořádal s důkazními prostředky takovým způsobem, aby mohl učinit spolehlivý závěr o jejich situaci a o možnosti jejich bezpečného návratu do vlasti. Krajský soud pouze opsal některé pasáže z dodatečně provedených důkazů, aniž by se vypořádal s jejich vzájemnými rozpory. Zpráva Ministerstva zahraničí USA hovoří o nejistotě ohledně nezávislého a spravedlivého výkonu řádného procesu ze strany gruzínského justičního systému, zmiňuje také příklady krutého, nelidského a ponižujícího zacházení ze strany gruzínských orgánů. Zmiňuje také týrání vězňů a všeobecně špatné podmínky ve věznicích. Tyto skutečnosti jasně svědčí o tom, že bezpečnostní složky státu Gruzie fungují neuspokojivě a neposkytnou žalobcům ochranu v případě eventuálního pronásledování ze strany soukromých osob.

[7] Ve Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR se naproti tomu uvádí, že Zastupitelský úřad Tbilisi nemá k dispozici reálné, uchopitelné a ověřené informace, které by naznačovaly hrozbu pronásledování neúspěšných žadatelů o azyl ze strany soukromých osob. Podle stěžovatelů však nelze srovnávat hrozbu pronásledování u neúspěšných žadatelů o azyl obecně a hrozbu pronásledování v jejich případě, neboť ta plyne z odmítnutí aktivní účasti v abcházsko-gruzínském konfliktu. Ve zmíněném sdělení se dále uvádí, že obavy stěžovatelů z nepochopení mladší generace mají být liché, aniž by toto tvrzení bylo podloženo relevantními fakty. Problém krevní msty se dle citovaného sdělení v Gruzii stále vyskytuje, byť pouze ve vysokohorských oblastech. Stěžovatel ad a) přitom pochází z města G., které je malým provinčním městečkem v podhůří Kavkazu.

[8] Uvedené zprávy jsou tedy dle stěžovatelů ve vzájemném rozporu. Zpráva Ministerstva zahraničí USA hovoří o špatné situaci v oblasti garance základních lidských práv a svobod a lze z ní mimo jiné dovodit i neochotu gruzínských státních orgánů poskytnout ochranu před pronásledováním ze strany soukromých osob. Naproti tomu

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR je značně obecné, přičemž vyznívá spíše ve prospěch možnosti bezpečného návratu do Gruzie, ačkoliv již v úvodu připouští, že nedisponuje dostatkem informací. Lze také pochybovat o objektivitě Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR, neboť se jedná o sdělení jiného orgánu státní správy České republiky, která je v tomto řízení *de facto* v postavení žalovaného. Stěžovatelé v této souvislosti poukázali na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 – 81, v němž se zdejší soud vyjádřil k relevanci důkazních prostředků použitých při hodnocení situace v zemi původu žadatelů o mezinárodní ochranu.

[9] Za nesprávný považují stěžovatelé také závěr krajského soudu, že nejsou členy sociální skupiny ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, jelikož rodina není sociální skupinou. Poukázali přitom na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. 1 Azs 40/2003 (zřejmě míněno rozsudek č. j. 1 Azs 4/2003 – 40; pozn. soudu), a ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004 – 60, z nichž má plynout, že definice rodiny jakožto sociální skupiny je v souladu s judikaturou. Zdůraznili, že specifikum jejich situace spočívá v tom, že matka stěžovatele ad a) byla Gruzínka a otec Abcházec, to vše na pozadí nelítostného národnostního konfliktu.

[10] Žalovaný se ve svém vyjádření ztotožnil se závěry krajského soudu a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů, ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[12] K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39 (publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Podle tohoto usnesení se o případ přijatelnosti kasační stížnosti může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele. Zároveň je třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoli pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. V nyní souzené věci k takto výraznému pochybení krajského soudu došlo, podanou kasační stížnost lze tedy ve smyslu § 104a s. ř. s. kvalifikovat jako přijatelnou.

[13] Nejvyšší správní soud tedy mohl přistoupit k meritorním přezkumu napadeného rozsudku. Kasační stížnost přitom shledal důvodnou.

[14] Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se azyl udělí cizinci, pokud je v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec „*má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu*

rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (...)".

[15] Podle § 14a téhož zákona se doplňková ochrana udělí cizinci, „*který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem (...) by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem (...)*". Za vážnou újmu se podle odst. 2 citovaného ustanovení považuje „*a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*"

[16] Nejvyšší správní soud shrnuje, že stěžovatel ad a) spatřuje zdroj nebezpečí, kterému by byli on i jeho rodina v případě návratu do země původu vystaveni, především v tom, že pochází ze smíšené abchazsko-gruzínské rodiny a že se v roce 1992 odmítl účastnit ozbrojeného konfliktu, který na území Abcházie probíhal. Tato obava stála v jádru jeho tvrzení, která uváděl ve správním řízení, a směřovala k ní většina žalobních námitek v řízení před krajským soudem i kasačních námitek v nynějším řízení.

[17] Žalovaný ve svém rozhodnutí, kterým stěžovatelům neudělil žádnou z forem mezinárodní ochrany, předně konstatoval, že stěžovatel ad a) vykreslil svůj odchod z vlasti na pozadí skutečné historické události, kdy v důsledku bojů mezi abchazskými separatisty a gruzínskou armádou bylo nuceno z oblasti Abcházie uprchnout více než 200 tisíc lidí. Podle žalovaného však azyl jako právní institutu není univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, třeba i surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce i celé skupiny obyvatel. Osoby postižené vnitrostátním či mezinárodním konfliktem, nebo občanskou válkou, a nucené opustit svou vlast nejsou podle žalovaného považovány za uprchlíky a dostává se jim proto speciální ochrany např. dle Ženevských úmluv z roku 1949 o ochraně válečných obětí. K obavám stěžovatele ad a) z návratu do vlasti konstatoval, že gruzínské zákony zakazují diskriminaci na základě rasy, pohlaví, vyznání, postižení, jazyka nebo společenského postavení. Přesto, že vymáhání těchto zákonů se setkává s určitými problémy, je žalovaný přesvědčen, že v případě negativních reakcí na svou osobu budou moci žalobci hledat pomoc u příslušných gruzínských státních orgánů.

[18] Žalovaný neshledal ani důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Stěžovatel ad a) dle něj neuvedl žádnou hodnověrnou skutečnost, z níž by plynulo, že měl v době pobytu v Gruzii potíže se státními orgány; nelze tedy předpokládat, že by se žalobci stali v případě návratu předmětem zvýšeného zájmu gruzínských státních orgánů. Proti žalobcům není vedeno trestní řízení, nehrozí jim ani újma uložením nebo vykonáním trestu smrti. Taktéž nejsou ohroženi na životě či lidské důstojnosti případným svévolným násilím v situacích ozbrojeného konfliktu (abchazsko-gruzínský ozbrojený konflikt byl formálně ukončen příměřím ze dne 14. 5. 1994).

[19] Stěžovatelé v žalobě proti rozhodnutí žalovaného (kromě jiného) namítali, že žalovaný vyloučil soukromé osoby z množiny původců pronásledování či hrozby vážné újmy, ačkoli je takový postup v rozporu s § 2 odst. 8 zákona o azylu. Dále že gruzínské státní orgány nejsou schopny či ochotny poskytnout stěžovateli ochranu před tímto pronásledováním (a je tedy naplněna i druhá podmínka podle § 2 odst. 8 zákona o azylu) a že si žalovaný neopatřil žádné informace o podmínkách života v Gruzii a o schopnosti gruzínských státních složek zajistit mu ochranu před pronásledováním ze strany soukromých osob. Protože se při svém prvním rozhodování ve věci krajský soud s těmito námitkami nijak nevypořádal, zrušil Nejvyšší správní soud jeho rozsudek ze dne 29. 9. 2011 a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Poukázal přitom na svou judikaturu, z níž plyne, že podmínka účelné státní ochrany proti pronásledování ze strany soukromých osob je jednou z okolností, jež je nutno při zvažování možnosti udělit azyl či doplňkovou ochranu posuzovat (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, a ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74).

[20] V nyní napadeném rozhodnutí vycházel krajský soud při posuzování žaloby (a tedy i výše uvedených námitek) zejména z informací obsažených ve Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR, jež si za tímto účelem vyžádal. K tomu Nejvyšší správní soud předně uvádí, že krajský soud ve svém předchozím rozhodnutí nijak nevyzýval k tomu, aby doplnil dokazování ve věci, rozsudek krajského soudu zrušil pro nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Pokud však krajský soud dospěl k závěru o vhodnosti takto postupovat (zřejmě proto, že shledal informace o zemi původu stěžovatelů shromážděné žalovaným jako nedostatečné k posouzení všech těchto námitek), pak je nutno rovněž zvažovat, jakou lze uvedenému Sdělení přisoudit relevanci a důkazní váhu.

[21] Jak totiž vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, při používání informací o zemích původu je nutné dodržovat následující pravidla. Informace o zemi původu musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 - 71). Velký senát Evropského soudu pro lidská práva uvedl v rozsudku ze dne 28. 2. 2008 ve věci *Saadi proti Itálii*, (číslo stížnosti 37201/06, bod 143), že věrohodnost informací o zemi původu je třeba posuzovat s ohledem na autoritu a pověst autorů zprávy, seriózност provedených šetření, návaznost a souvislost závěrů a skutečnost, zda uvedená tvrzení jsou potvrzena i jinými zdroji. Evropský soud pro lidská práva navázal na závěry velkého senátu rozsudkem ze dne 17. 7. 2008 ve věci *NA. proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska*, číslo stížnosti 25904/07 (body 120-122), v němž dále uvedl, že při hodnocení zprávy obsahující informace o zemi původu je nezbytné posoudit nezávislost, spolehlivost a objektivnost autora zprávy. Důležité je taktéž vzít v úvahu, jakou měrou je autor zprávy zastoupen v zemi původu, jaké jsou jeho schopnosti získávat informace přímo na místě. Soud připouští, že situací v zemi původu se zabývá větší počet zpráv, je nezbytné upřednostnit ty, které se zabývají stavem lidských práv v zemi původu a přímo uvádějí okolnosti rozhodné pro posouzení reálnosti hrozby nelidského či krutého zacházení. Relevance a váha zprávy je závislá na tom, do jaké míry se přímo věnuje otázkám posuzovaným v daném řízení. Zprávě, která obecně popisuje socioekonomické podmínky v zemi původu a nepojednává o specifických otázkách, jež musí být v řízení objasněny, pak bude zpravidla

přiznána menší váha (viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 105/2008 – 81).

[22] Jak Nejvyšší správní soud ověřil ze spisu krajského soudu, Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve svém sdělení vycházelo ze skutečností zjištěných Zastupitelským úřadem v Tbilisi. Ve Sdělení se uvádí, že zastupitelský úřad nemá k dispozici reálné uchopitelné a ověřené informace, které by naznačovaly hrozbu pronásledování neúspěšných žadatelů o azyl ze strany soukromých fyzických osob. Sdělení dále informuje o tom, za jakých podmínek bylo možno se v abchazsko-gruzínském ozbrojeném konfliktu v roce 1992 vyhnout účasti v tomto konfliktu. Pokud by zemi nelegálně opustila osoba tehdy již povolána k vojenské službě a nevyužila některý ze způsobu, jak se vojenské povinnosti vyhnout, není pravděpodobné, že by v současné situaci představitelé mocenských struktur takovou záležitost řešili, neboť od té doby uplynulo více než 20 let a několikrát se vyměnila nejen vláda, ale celková politická garnitura. Obavy z nepochopení mladší generace označuje zastupitelský úřad za liché. Zastupitelský úřad dále uvedl, že v případě pronásledování či fyzického útoku se lze dovolat ochrany u příslušných státních orgánů, ovšem účinná pomoc by záležela na intenzitě způsobené újmy. Zpráva dodává, že na území Gruzie v současné době ozbrojený konflikt neprobíhá. Co se týče problému tzv. krevní msty, tato ze společnosti zcela nevymizela, avšak je soustředěná do vysokohorských oblastí s obtížnou dostupnosti centrální moci tam, kde většinou žijí izolované kmeny – komunity bez možnosti širší komunikace a pravidelného přísunu informací. V místech s početnou populací (města Tbilisi, Kutaisi, Batumi) se krevní msta nevyskytuje.

[23] Nejvyšší správní soud k uvedenému Sdělení podotýká, že jej nelze považovat za příliš relevantní pro posouzení nynější věci. Ministerstvo se ve svém Sdělení zřetelně vyjadřuje k odlišné situaci, než ve které se nacházejí stěžovatelé. Hovoří o hrozbě pronásledování neúspěšných žadatelů o azyl, o tom, zda je namístě obava z představitelů současných mocenských struktur v Gruzii, o tom, že krevní msta nehrozí ve velkých městech, jako je Tbilisi [na hrozbu krevní msty se krajský soud ptal s ohledem na námitky uplatněné v jiném řízení vedeném s manželkou stěžovatele ad b) – pozn. Nejvyššího správního soudu] atd. Naopak ministerstvo se vůbec blíže nevyjadřuje k situaci v Abcházii a k momentálnímu postavení osob abchazsko-gruzínského původu v tomto regionu, což je přitom pro posuzovanou věc klíčová otázka.

[24] V tomto kontextu také Nejvyšší správní soud hodnotí jako nerelevantní stručné a nijak blíže nerozvedené konstatování ministerstva, že v Gruzii se lze v případě pronásledování či fyzického útoku dovolat ochrany u příslušných státních orgánů (ovšem s tím, že účinná pomoc by záležela na intenzitě způsobené újmy).

[25] Při hodnocení uvedeného důkazu nelze odhlédnout ani od dalších informací o situaci v Gruzii založených ve správním a soudním spisu. V informaci Ministerstva vnitra Velké Británie z 15. 10. 2008 (dále jen „Informace Ministerstva vnitra VB“), v níž je stručně popsán vývoj gruzínsko-abcházského konfliktu, se uvádí, že ve válečných letech 1992 a 1993 uprchlo z Abcházie více než 200 000 etnických Gruzínců. Většina z nich přitom zůstávala v dočasných domovech a čekala na politické řešení, které by jim zaručilo bezpečnost. Do Abcházie se vrátila jen část z nich (podle některých odhadů cca. 60 000).

Abcházie v roce 1999 vyhlásila nezávislost na Gruzii, která však nebyla mezinárodním společenstvím uznána, a Abcházie tak zůstala izolovaná (výjimkou je přístup Ruska, které hranice neuzavřelo, usnadňuje lidem v Abcházii zisk ruského občanství atd.). V roce 2006 gruzínská vláda převzala kontrolu nad částí Abcházie (nad údolím Kotori), její jednotky však odtud odešly v roce 2008, poté, co napětí mezi Gruzií a Ruskem ohledně postavení Abcházie (a Jižní Osetie) vyústilo ve vojenský konflikt.

[26] Informace Ministerstva vnitra VB dále konstatovala, že v souvislosti s konfliktem docházelo v Abcházii často k případům únosů a zmizení osob a objevovaly se případy násilí, svévolného zatýkání a úmrtí ve vazbě, obzvláště v etnicky gruzínském kraji G. Nezletilí chlapci byli násilně odváděni k abchazské milici a přestože počet odvedených etnických Gruzínců byl malý, hrozba odvodu přetrvávala jako nástroj k udržení kontroly nad gruzínským obyvatelstvem a k tomu, aby zabránili mladým Gruzíncům vracet se. Samozvané úřady ve školách v G. nepovolovaly výuku v gruzínštině, docházelo k omezování práv etnického gruzínského obyvatelstva v Abcházii účastnit se voleb a mít zastoupení v samozvané vládě.

[27] Také Zpráva Ministerstva zahraničí USA (vyjadřující se ke stavu v roce 2011) uvádí, že *de facto* úřady v separatistických regionech Abcházie a Jižní Osetie byly nadále mimo kontrolu centrální vlády a byly podporovány několika tisíci ruskými vojáky a příslušníky pohraniční stráže. Tyto úřady pokračovaly v omezování práv, zejména etnických Gruzínců, objevovaly se zprávy o jejich svévolném zatýkání atd. Zpráva však obsahuje jen velmi málo informací o situaci v těchto regionech (obecně se data a číselné údaje uváděné ve Zprávě nevztahují na dané regiony, jak je uvedeno v poznámce na úvod Zprávy).

[28] Z těchto zpráv tedy vyplývá, že národnostní konflikty, které v letech 1992 a 1993 vyústily v abchazsko-gruzínský ozbrojený konflikt, před nímž stěžovatel ad) a uprchl, jsou stále živé a vyostřené. Dále lze velmi pochybovat o možnostech gruzínských státních orgánů ochránit stěžovatele před eventuálním pronásledováním nebo hrozbou vážné újmy v případě návratu do Abcházie, která je *de facto* mimo jejich kontrolu.

[29] V tomto světle neobstojí ani závěry krajského soudu, podle nichž lze na stěžovatele ad a) nahlížet jako na jakéhosi běžného občana Gruzie, jehož eventuální pronásledování by nemohlo být motivováno žádným z azylově relevantních důvodů. Krajský soud konkrétně uvedl, že nelze na stěžovatele nahlížet jako na příslušníky určité sociální skupiny ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu a dále že poměry v zemi jejich původu co do dodržování lidských práv a svobod mají řadu problémů, ale tyto problémy je nutno vidět jako všeobecně postihující veškeré obyvatelstvo, nikoli výlučně stěžovatele.

[30] Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 Azs 63/2004 – 60 (na nějž stěžovatelé příhodně poukazují), *„[u]rčitá sociální skupina ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je skupina osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob; riziko pronásledování však do této charakteristiky nepatří. I pouhá příslušnost k určité sociální skupině může být postačujícím důvodem pro udělení azylu; rozhodující je ovšem existence odůvodněného strachu z pronásledování, směřujícího vůči*

žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.“ Podrobnější definici samotného pojmu „sociální skupina“ lze nalézt v rozsudku ze dne 14. 1. 2004, č. j. 2 Azs 69/2003 – 48, podle nějž sociální skupinou ve smyslu citovaného ustanovení zákona o azylu „*je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám.*“

[31] Stěžovatel ad a) sice není gruzínské národnosti, pochází ale ze smíšené abchazsko-gruzínské rodiny. A jak je patrno z výše uvedeného, gruzínsko-abchazský národnostní spor je nadále velmi živý. V takovém prostředí může uvedený původ bezpochyby představovat azylově relevantní důvod (případného) pronásledování. Lze pak uvažovat buď o pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině (osob pocházejících ze smíšených abchazsko-gruzínský rodin), anebo přímo z důvodu národnosti [v praxi může být hranice mezi jednotlivými důvody pronásledování vypočtenými v § 12 písm. b) volná a může docházet k jejich překrývání].

IV. Závěr

[32] S ohledem na shora uvedené rozhodl Nejvyšší správní soud o zrušení napadeného rozsudku krajského soudu. Podle § 110 odst. 1 s. ř. s. dospěje-li Nejvyšší správní soud k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení, pokud ve věci sám nerozhodl způsobem podle odst. 2. Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může podle povahy věci sám rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu nebo vyslovení jeho nicotnosti; ustanovení § 75, § 76, a § 78 se použijí přiměřeně.

[33] Pravomoc Nejvyššího správního soudu k současnému zrušení rozhodnutí správního orgánu není vázána na návrh stěžovatele; je to tento soud, který zváží, zda je namístě pouze zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení, či zda je racionální současné zrušení rozhodnutí správního orgánu.

[34] V daném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jsou dány důvody k postupu podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. Rozhodnutí žalovaného totiž nemůže obstát z obdobných důvodů jako rozsudek krajského soudu. Také žalovaný se v odůvodnění svého rozhodnutí zcela nedostatečně vypořádal s otázkou, zda by stěžovatelům nehrozilo pronásledování či hrozba vážné újmy ve vazbě na jejich původ. Žalovaný argumentoval ve vztahu k otázce, zda stěžovatelé splňují podmínky stanovené v § 12 písm. b) zákona o azylu tím, že gruzínské zákony zakazují diskriminaci na základě rasy, pohlaví, vyznání, postižení, jazyka nebo společenského postavení. Připustil, že vymáhání těchto zákonů se

sice setkává s určitými problémy, ale stěžovatelé dle něj v případě negativních reakcí na svou osobu budou moci žalobci hledat pomoc u příslušných gruzínských státních orgánů. S ohledem na postavení Abcházie coby regionu, nad jehož území gruzínské státní orgány fakticky nemají kontrolu, se tato argumentace míjí podstatou věci. Totéž platí pro argumentaci žalovaného, se kterou neshledal důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu (blíže viz shrnutí odůvodnění rozhodnutí žalovaného v bodech [17] a [18] výše).

[35] Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu. Věc mu však nevrátil k dalšímu řízení, neboť podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. a § 78 odst. 3 užitého přiměřeně na základě tohoto ustanovení současně zrušil žalobou napadené rozhodnutí žalovaného. Žalovanému podle § 78 odst. 4 s. ř. s. kasační soud věc vrací k dalšímu řízení, v němž je podle odst. 5 téhož ustanovení vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným.

[36] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatelé měli ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. jim tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu ovšem nevyplývá, že by stěžovatelům v řízení o kasační stížnosti nebo v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly.

[37] Zástupcem stěžovatelů byl usnesením krajského soudu ze dne 14. 9. 2010 ustanoven Mgr. Radim Struminský, advokát, jehož odměnu a hotové výdaje podle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Ustanovenému zástupci stěžovatelů Nejvyšší správní soud přiznal odměnu ve výši 1 x 4960 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. d), § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] a náhradu hotových výdajů ve výši 1 x 300 Kč (podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady řízení o částku 1105 Kč, odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Ustanovenému advokátovi se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 6365 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. prosince 2013

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu